

STATSADVOKATEN

Psykisk vold

Kriminalistforeningen den 3. oktober 2019

12.02.2021

Vsa Gyrithe Ulrich

Psykisk vold – pr. 1. april 2019

12.02.2021

En selvstændig ny bestemmelse i straffeloven:

§ 243. Den som tilhører eller er nært knyttet til en andens husstand eller tidligere har haft en sådan tilknytning til husstanden, og som gentagne gange over en periode udsætter den anden for groft nedværdigende, forulempende eller krænkende adfærd, der er egnet til utilbørligt at styre den anden, straffes for psykisk vold med bøde eller fængsel indtil 3 år.

12.02.2021

Konsekvensændringer i øvrige love

Straffelovens § 94, stk. 4, om udskydelse af forældelse er samtidig ændret, således at forældelse tidligst regnes fra den dag, hvor forurettede fylder 21 år, foreslås samtidig ændret til at omfatte sager om psykisk vold.

Som konsekvens ændres retsplejeloven om beskikkelse af bistandsadvokat i § 741 a, stk. 1 således, at der kan beskikkes bistandsadvokat for forurettede på samme måde som ved overtrædelser af straffelovens §§ 244 - 246 om vold, om forurettedes mulighed for at få underretning domfældtes første udgang eller løsladelse m.v. efter § 741 g, stk. 1, samt om muligheden for i sager om psykisk vold at foretage videoafhøring af forurettede under 15 år i medfør af § 745 e med henblik på anvendelse som bevis. Endelig foreslås § 762, stk. 2, nr. 2, om varetægtsfængsling af retshåndhævelsessensyn udvidet til også at omfatte sager om psykisk vold.

Lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning er samtidig ændret, således at psykisk vold er tilføjet i § 2, stk. 2, nr. 1, og dermed kan danne grundlag for meddelelse af tilhold m.v.

Endelig er ægteskabsloven ændret, således at § 34, stk. 1, om ret til umiddelbar skilsmisse også finder anvendelse i tilfælde af psykisk vold.

12.02.2021

Afgrænsning af tilknytningen til husstand

- Det forudsættes, at bestemmelsen finder anvendelse på personer, som er i forurettedes husstand, eller som tidligere har tilhørt eller været nært knyttet til husstanden,
- fx en ægtefælle, samlever, forældre, søskende eller plejeforældre,
- Det forudsættes at der er en vis forbindelse mellem den psykiske vold og gerningsmandens tilknytning til husstanden. Krænkelser der begynder mens forurettede og gerningsmanden bor sammen, og som fortsætter efter, at gerningsmanden ikke længere er en del af husstanden, og krænkelser som begynder i forbindelse med en ophævelse af samlivet have en tilstrækkelig sammenhæng. Krænkelser, der først begynder længere tid efter samlivsophævelsen vil derimod ikke være omfattet.

12.02.2021

Afgrænsning af hyppighed og intensitet

- Der skal være tale om en adfærd, der gentages og i almindelighed opfattes som et mønster. Enkeltstående krænkelser falder uden for bestemmelsen.
- Handlingsmønstret kan ofte karakteriseres som et regime, der er præget af utryghed og frygt for at vold, seksuelle overgreb, trusler, tvang eller andre krænkelser fortsætter.
- Ofte har det karakteren af, at forurettede bestemmes over og kontrolleres på en enevældig og hensynsløs måde.
- Det skal være foregået over en vis periode. Hvor lang perioden skal være afhænger af intensiteten og den potentielle skadevirkning.
- I forhold til børn og unge er det af væsentlig betydning, om handlingerne eller undladelserne er af en sådan karakter, at de selv over en kort periode er egnede til at skade den unges eller barnets udvikling eller selvopfattelse.

12.02.2021

Afgrænsning af handlinger og undladelser

- Adfærden skal kunne betegnes som **grov**
- Med ”nedværdigende” sigtes der til en adfærd der er egnet til at ydmyge eller nedgøre ofret. Fx at gerningsmanden behandler den forurettede dårligere end andre, at den forurettede berøves muligheden for at få indflydelse på egne forhold, eller tvinges til at gøre eller tåle noget, som den forurettede ikke bryder sig om eller opfatter som nedværdigende. Det er ikke et krav, at andre end gerningsmanden er vidne til ydmygelsen.
- ”Forulempende” sigter til gerningsmandens chikanerende eller generende adfærd f.eks. ved kontakt til forurettedes arbejdsplads, falske rygter, falske anmeldelser til politiet, fejlagtig information til offentlige myndigheder m.v.
- ”Krænkende” adfærd kan omfatte adfærd, der er egnet til at skade forurettedes ære eller selvfølelse, eller som i øvrigt negativt kan påvirke den forurettedes psykiske integritet, typisk vil der være et element af at den forurettedes grænser bliver overskredet, fx seksuelt eller gennem overvågning. Krænkende adfærd kan også være manipulerende.

12.02.2021

Eksempler på utilbørlig styrende adfærd

- At isolere en person fra sit netværk
- At monitorere eller overvåge en person uden samtykke
- At tage kontrol over en persons dagligdag ved at beslutte hvornår man må sove, hvilket tøj man må iføre sig m.v.
- At ignorere en person
- At holde en person i uvished om afgørende beslutninger
- At indskrænke en persons bevægelsesfrihed
- At tage kontrol over en persons økonomi
- At isolere en person fra sit barn eller sine nærmeste
- At udsætte en persons nærmeste eller børn for vold
- At fastholde en person i et ægteskab med henvisning og/eller familiens generelle status
- At tvinge en person til at gennemføre eller afslutte en graviditet

12.02.2021

Strafniveau

- Det forudsættes at straffen udmåles med afsæt i straffen for gentagne overtrædelser af straffelovens § 244, stk. 1, og dermed at mindre end 60 dages fængsel som udgangspunkt ikke bør finde anvendelse.
- Ved strafudmålingen skal domstolene tage højde for karakteren og varigheden af den nedværdigende, manipulerende og krænkende behandling, forurettedes forhold og konsekvenserne for vedkommende.
- Skærpende omstændigheder vil være, at forurettede er et barn, har en funktionsnedsættelse eller på anden måde er gerningsmanden fysisk eller psykisk underlegen.
- Det vil være en skærpende omstændighed, hvis et barn overværer psykisk vold imod en nærtstående.
- Der straffes i sammenstød med øvrige bestemmelser fx §213, § 216, § 244-246, § 264d, § 264b, § 266 men ikke § 245, stk. 2.

12.02.2021

Rigsadvokatmeddelelsen

- I sager hvor politiet efterforsker anden kriminalitet, f.eks. vold efter straffelovens § 244 eller § 245 eller trusler efter straffelovens § 266 begået af en person, der tilhører eller er nært tilknyttet forurettedes husstand, skal man være opmærksomme på forhold, der kan indikere, at forurettede tillige udsættes for psykisk vold.
- Forelæggelse af tiltalespørgsmålet for statsadvokaten
- Forelæggelse af ankespørgsmålet
- Indberetning af domme til vidensbasen

12.02.2021

Støtte og bistand til forurettede

- Kontaktperson i politiet
- Vejledning om mulighed for bistandsadvokat
- Vejledning om mulighed for erstatning og godtgørelse
- Vejledning om støtte ved offerrådgivning
- Vejledning om reglerne for vidnefritagelse
- Vejledning om reglerne om tilhold, opholdsforbud og bortvisning
- Særlige beskyttelsesforanstaltninger
- Praktisk hjælp f.eks. ved kørsel til krisecenter eller retsmøder

Hvilke sager vil vi se ?

12.02.2021

- Forældre - børn
- Stedforældre - børn
- Søskende
- Øvrige familiemedlemmer - børn
- Ægtefæller/partnere i eller efter samlivsforhold, f.eks. jf. Østre Landsrets dom af 27. november 2018, der vedrørte vold og voldtægt.
- Andet ?

Konkrete sager - søskende

12.02.2021

Retten i Næstveds dom af 5. september 2019

Vedrørte en 15 årig T, der var tiltalt for vold og psykisk vold begået imod sin 11 årige lillebror, idet han forfulgte ham og fremsatte hånende, nedværdigende eller truende udtalelse som fx: "svans", "du kan ikke noget", "pas på hvad du går rundt og siger", ligesom han ved flere lejligheder løb efter ham og tog hårdt fat i ham.

Brødrene var ud af en søskendeflok på seks, hvor lillebror, som den eneste boede hos far, men de øvrige bor hos deres mor. Retten bemærker, at der er et helt åbenbart og altoverskyggende konfliktfyldt forhold mellem forældrene og der er ringe kontakt til børn som ikke bor hos den pågældende forældre. Anmeldelserne i sagen er registreret modtaget af henholdsvis tiltaltes far og farfar, og der er tidligere indgivet andre anmeldelser familien imellem, ligesom de filmer hinanden ved møder.

Der skete frifindelse i det hele. Statsadvokaten fandt ikke anledning til at anke dommen.

Østre Landsrets dom af 27/11-18, vedr. voldtægt kan illustrere udfordringerne ved sager ægtefæller imellem. 5 nævninger udtaler om beviset i landsretten:

12.02.2021

5 nævninger udtaler herefter:

Vi finder, at [redacted] forklaring i vid udstrækning er præget af stor usikkerhed, herunder om centrale punkter om de nærmere tidspunkter for de konkrete forhold beskrevet i tiltalen og om det nærmere hændelsesforløb. Forklaringen står endvidere i vidt omfang alene uden støtte af andre vidneforklaringer eller objektive kendsgerninger i form af eksempelvis lægelige oplysninger. Dette gør sig navnlig gældende for så vidt angår de tilfælde af voldtægt og andre seksuelle overgreb, som [redacted] har forklaret, at hun har været udsat for. Vi finder det i den forbindelse påfaldende, at [redacted] ikke en eneste gang har søgt læge efter, at hun skulle have været udsat for voldtægt. Det er også påfaldende, at hun ikke straks har anmeldt tiltalte til politiet, men først går til politiet i august 2017 på et tidspunkt, hvor tiltalte er flyttet fra hende.

12.02.2021

4 nævninge og 3 dommere (mindretallet) udtaler

Vi finder på denne baggrund, at [redacted] forklaring om de mange tilfælde af vold og voldtægt m.v. har fremstået sikker og troværdig.

Vi finder således samlet set, at der må lægges afgørende vægt på [redacted] forklaring ved vurderingen af skyldsspørgsmålet. Vi finder i den forbindelse anledning til at fremhæve, at [redacted] siden anmeldelsen af tiltalte i august 2017 vedblivende til politiet og for byretten og landsretten i al væsentlighed har afgivet en detaljeret, nøgtern og konsistent forklaring om et samliv præget af vold og seksuelle overgreb og af psykisk pres fra tiltaltes side. Forklaringen er dog navnlig for så vidt angår den sidste tid af samlivet præget af en vis usikkerhed, hvilket må indgå ved vurderingen af de enkelte forhold omfattet af tiltalen, jf. nærmere nedenfor.